

Program
za pravne
i pravosudne
reformе

proces
implementacija
popularizacija
Zakonodavstvo.

www.pravnareforma.rs

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

The project is co-funded by
the European Union

ЈАВНИ БЕЛЕЖНИЦИ Ко су и шта раде?

Beleznik.org

GIZ Projeekat pravna reforma u Srbiji

proces implementacija popularizacija Zakonodavstvo.

ИЗДАВАЧ

GIZ Програма иодришке иправним и иправосудним реформама у Србији у сарадњи са Министарством иправе Републике Србије

ЗА ИЗДАВАЧА

Dr Mike Falke, вођа GIZ Програма иодришке иправним и иправосудним реформама у Србији

КООРДИНАТОРИ ПРОЈЕКТА

Радмила Борзан, менаџерка Пројекта за иоуларизацију закона, GIZ Програма иодришке иправним и иправосудним реформама у Србији

Милица Свешкович, консултант Свешке банке ири Министарства иправе Републике Србије

АУТОР

Dr Дејан Б. Турђевич

СТИЛСКИ УРЕДНИК

Маја Вујашковић Турџиновић

ДИЗАЈН И ТЕХНИЧКО УРЕЂЕЊЕ

Иван Јоџић

ШТАМПА

Публикум д.о.о.

ТИРАЖ:

60.000

Београд, мај, 2014

Др Дејан Б. Ђурђевић
професор Правног факултета
Универзитета у Београду

ЈАВНИ БЕЛЕЖНИЦИ: КО СУ И ШТА РАДЕ?

ОДЛУКЕ ОРГАНА УПРАВЉАЊА ПРАВНИМ ЛИЦЕМ УГОВОРОПРДАЈНЕ НЕПОКРЕТНОСТИ СПРОВОДИ ПОСТУПАК ЗА БУРЕЂЕН
МЕЂА ПОТВРДА О УВИДУ У ЈАВНИ РЕГИСТАР БРАЧНИ УГОВОР УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ ЧУВАЊЕ СПИ
ЧУВАЊЕ НАКИТА СПРОВОДИ ПОСТУПАК ЗА ДЕОБУ ИМОВИНЕ ОВЕРА ПРЕПИСА ПОТВРДА О ПОСНОШЕЊУ ИСПРАВЕ НА УВИ
ОВЕРА ПРЕВОДА ПОТВРДА О ПРОТЕСТУ МЕНИЦЕ ИЛИ ЧЕНА УГОВОРО ХИПОТЕЦИ ТЕСТАМЕНТ ЧУВАЊЕ ДРАГОЦЕНОСТИ ОВЕ
ОДЛУКЕ ОРГАНА УПРАВЉАЊА ПРАВНИМ ЛИЦЕМ УГОВОРОПРДАЈНЕ НЕПОКРЕТНОСТИ СПРОВОДИ ПОСТУПАК ЗА БУРЕЂЕН
МЕЂА ПОТВРДА О УВИДУ У ЈАВНИ РЕГИСТАР БРАЧНИ УГОВОР УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ ЧУВАЊЕ СПИ
ЧУВАЊЕ НАКИТА СПРОВОДИ ПОСТУПАК ЗА ДЕОБУ ИМОВИНЕ ОВЕРА ПРЕПИСА ПОТВРДА О ПОСНОШЕЊУ ИСПРАВЕ НА УВИ
ОВЕРА ПРЕВОДА ПОТВРДА О ПРОТЕСТУ МЕНИЦЕ ИЛИ ЧЕНА УГОВОРО ХИПОТЕЦИ ТЕСТАМЕНТ ЧУВАЊЕ ДРАГОЦЕНОСТИ ОВЕ
ОДЛУКЕ ОРГАНА УПРАВЉАЊА ПРАВНИМ ЛИЦЕМ УГОВОРОПРДАЈНЕ НЕПОКРЕТНОСТИ СПРОВОДИ ПОСТУПАК ЗА БУРЕЂЕН
МЕЂА ПОТВРДА О УВИДУ У ЈАВНИ РЕГИСТАР БРАЧНИ УГОВОР УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ ЧУВАЊЕ СПИ
ЧУВАЊЕ НАКИТА СПРОВОДИ ПОСТУПАК ЗА ДЕОБУ ИМОВИНЕ ОВЕРА ПРЕПИСА ПОТВРДА О ПОСНОШЕЊУ ИСПРАВЕ НА УВИ

САДРЖАЈ

I. ШТА ЈЕ ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК И ШТА РАДИ?	5
1. ШТА ЈЕ ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК?	5
2. КОЈЕ УСЛУГЕ ЈАВНИ БЕЛЕЖНИЦИ ПРУЖАЈУ ГРАЂАНИМА?	6
2.1. Јавнобележничке исправе	8
2.1.1. Јавнобележнички запис	8
2.1.2. Јавнобележнички записник	8
2.1.3. Јавнобележничка овера	9
2.1.4. Јавнобележничке потврде	10
2.2. Јавни бележник као повереник суда	11
2.3. Јавнобележнички депозит	13
3. ЗА КОЈЕ УСЛУГЕ ГРАЂАНИ МОРАЈУ, А ЗА КОЈЕ МОГУ ДА СЕ ОБРАТЕ ЈАВНОМ БЕЛЕЖНИКУ?	13

II. ГДЕ, КАДА И КОМЕ

ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК ПРУЖА УСЛУГЕ?	15
1. ГДЕ ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК ПРУЖА УСЛУГЕ?	15
2. КАДА ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК ПРУЖА УСЛУГЕ?	16

3. Ко ме јавни бележник пружа услуге?	16
4. Да ли је јавни бележник дужан да пружа услугу?	17
III. САСТАВЉАЊЕ ЈАВНО БЕЛЕЖНИЧКЕ ИСПРАВЕ	19
1. Предности састављања исправа код јавног бележника	19
2. Утврђивање идентитета	22
3. Поучавање странке	22
4. Потписивање исправе	23

IV. ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК И ЗАШТИТА ПОСЕБНИХ КАТЕГОРИЈА ГРАЂАНА

4.1. Јавни бележник и националне мањине	24
4.2. Јавни бележник и лица која не знају језик који је у службеној употреби	25
4.3. Јавни бележник и неписмена лица	25
4.4. Јавни бележник и лица са инвалидитетом	26
4.5. Јавни бележник и малолетна лица	26

I. ШТА ЈЕ ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК И ШТА РАДИ?

1. Шта је јавни бележник (нотар)?

Јавни бележник је самосталан и независан стручњак из области права коме је поверено јавно овлашћење да саставља исправе о правним пословима и другим чињеницима које су и значајне за промет новца, робе и услуга; да преузима на чување исправе, новац и друге предмете; као и да у својству повереника суда спроводи и неке судске поступке.

Јавне бележнике именује министар надлежан за послове правосуђа из реда дипломираних правника који поседују одговарајуће стручне квалификације (положен правосудни и нотарски испит) и одређено радно искуство у правној струци.

Пошто се конституише јавнобележничка професија у Републици Србији, јавни бележници ће преузети многе послове које су до сада обављали судови и општинске, односно градске управе. Тако, на пример, купци и продавци некретнина неће више ићи у суд да овере потписе на уговору о продаји већ ће тај уговор закључивати пред

јавним бележником; купац који подиже кредит за куповину стана неће више у суду оверавати потпис на уговору о хипотеци, већ ће уговор о хипотеци састављати код јавног бележника; матурант који конкурише за упис на факултет моћи ће код јавног бележника да овери преписе (копије) свог сведочанства; пензионер ће

моћи да се обрати јавном бележнику ради издавања потврде да је у животу како би наставио да остварује право на пензију; у случају смрти грађана, поступак за расправљање заоставштине спроводиће јавни бележник, тако да ће он од наследника узети наследне изјаве и донети оставинско решење; јавни бележник ће спроводити и поступак за уређење међа када суседи желе да разреше где се тачно налази граница између њихових плацева.

2. Које услуге јавни бележници пружају грађанима?

Три су најважније групе правничких услуга које ће јавни бележници као имаоци јавног овлашћења моћи да пружају грађанима:

- састављање исправа;
- спровођење судских поступака у својству повереника суда;
- депозитни послови.

ПОСЛОВИ ЈАВНОГ БЕЛЕЖНИКА

НОТАРСКЕ ИСПРАВЕ	НОТАР КАО ПОВЕРЕНИК СУДА	НОТАРСКИ ДЕПОЗИТ
1) Нотарски записи исправе о уговорима и другим правим пословима: - уговор о располагању непокретности; - уговор о хипотеци; - брачни уговор; - уговор о доживотном издржавању; - тестамент.	1) Нотар као повереник суда у ванпарничном поступку спроводи: - оставински поступак; - поступак за уређење међа; - поступак за уређење управљања заједничком стварју; - поступак за деобу имовине; - поступак за обезбеђење доказа.	Нотар прима на чување: - готов новац; - хартије од вредности; - списе; - рукописе; - уметничке предмете, - накит; - драгоцености.
2) Нотарски записници - записник о раду органа привредног друштва; - записник о попису и процени имовине неког лица.	2) Нотар врши поједине процесне радње у парничном поступку које су му поверене: - обавља радње достављања писмених аката.	
3) Нотарске овере - овера потписа; - овера преписа; - овера превода; - солемнизација (потврђивање исправе код јавног бележника); - овера одлуке органа управљања правним лицем.		
4) Нотарске потврде - потврда да је одређено лице у животу; - потврда о протесту менице или чека; - потврда о подношењу исправе на увид; - потврда о томе да је одређеном лицу саопштена нека изјава; - потврда о увиду у јавни регистар.		

2.1.

Јавнобележничке исправе. Састављање исправа представља срж јавнобележничке делатности. И сам назив те професије указује на то, јер реч „нотар” (нотар је други назив за јавног бележника) долази од латинске речи *nota* (писана ознака, белешка). Јавни бележници састављају четири врсте исправа: *јавнобележничке зајмисе, јавнобележничке зајмиснике, јавнобележничке њојиврде и јавнобележничке овере.*

2.1.1.

Јавнобележнички зајмис је исправа о уговорима и другим правним пословима које странке закључују, односно предузимају пред јавним бележником. Јавни бележници састављају јавнобележничке записе најчешће онда када странке желе да закључе уговор о продаји, размени, поклону, закупу, доживотном издржавању, хипотеци или неки други уговор. Осим тога, странка која жели да сачини тестамент може отићи код нотара да сачини тестамент у форми јавнобележничког записа.

У облику јавнобележничког записа могу се давати разне врсте правно релевантних изјава, на пример: изјава о прихватању наследства (позитивна наследна изјава), изјава о одрицању од наследства (негативна наследна изјава), изјава о признању ванбрачног очинства, изјава којом се изгубљена исправа оглашава неважећом, изјава о пристанку на третман биомедицински потпомогнутог зачећа (вештачка оплодња).

2.1.2.

Јавнобележнички зајмисник је исправа у којој јавни бележник констатује догађаје и људске радње које су значајне за промет новца, робе и услуга.

Јавни бележник је надлежан да води записнике о раду органа привредних друштава. У тим записницима треба да стоје главни подаци о активностима на седници органа привредног друштва, подаци о предлозима који су били предмет расправе, као и подаци о резултату гласања и одлукама које су донете.

Нотар може састављати и записнике о попису и процени имовине неког лица. У форми јавнобележничког записа може се констатовати и да је закупцу отказан уговор о закупу, да је дужник повериоцу предао ствар или извршио неку другу радњу.

2.1.3.

Јавнобележничка овера је нотарска радња којом се потврђује веродостојност одређене исправе. Постоје овера потписа, овера преписа, овера превода, овера одлуке органа управљања правног лица и солемнизација.

Овером њотписиса јавни бележник потврђује да је одређену исправу потписао њен издавалац. Када оверава потписе јавни бележник мора прво да утврди идентитет потписника (на пример, увидом у његову личну карту). Након тога потписник се потписује на исправу и у јавнобележничку књигу о оверама и потврдама, а јавни бележник на самој исправи уноси клаузулу којом потврђује да је странка пред њим потписала исправу. Ако је странка неписмена, она уместо потписа ставља отисак прста у присуству два пунолетна сведока.

Овером њреписиса јавни бележник потврђује да је препис (копија) одређене исправе подударан са изворником (оригиналом исправе).

Правило је да јавни бележник може да оверава преписе само оних исправа које су сачињене на српском језику. Јавни бележник може оверити препис исправе која је сачињена на страном језику (на пример, диплома неког страног универзитета) само ако зна језик на којем је сачињен изворник исправе. Уколико јавни бележник има својство судског преводиоца за неки страни језик, он може оверавати преводе исправа с тог страног језика.

Овером превода нотар потврђује да превод исправе верно одражава садржину изворног текста на страном језику.

За људе који се баве привредном делатношћу посебан значај има *овера одлуке коју је донео орган управљања правног лица* (на пример, одлука управног или надзорног одбора привредног друштва). Такве овере користе се (у оним ситуацијама) када јавни бележник није обавезан да сачињава записник о седници органа правног лица. У писаном документу правног лица који оверава јавни бележник мора бити описан ток седнице на којој је донета одлука и наведен дан и час када је одржана. Осим тога, у документу мора бити верно записана садржина одлуке коју је донео орган управљања правног лица. Нотар својим потписом и печатом потврђује да је председавајући органа управљања правног лица својеручно потписао одређену одлуку, а ако председавајући одбије да потпише одлуку, јавни бележник ће испод текста одлуке написати да је председавајућем понуђено да потпише одлуку и да је он то одбио.

2.1.4.

Јавнобележничке потврде. Нотар је овлашћен да странкама издаје различите потврде које им могу послужити за остваривање њихових

права пред домаћим и страним органима. Најзначајније су: потврда да је одређено лице у животу, потврда о протесту менице или чека, потврда о подношењу исправе на увид, потврду о томе да је одређеном лицу саопштена нека изјава и потврда о увиду у неки јавни регистар.

2.2.

Јавни бележник као повереник суда. Ради растерећења судова и убрзавања правне заштите у грађанским судским поступцима, многи правни системи познају могућност да суд спровођење неког судског поступка повери јавном бележнику.

Судови најчешће поверавају јавним бележницима спровођење *оставинској њосџујка* (поступак за расправљање заоставштине). У том случају јавни бележник утврђује шта чини заоставштину умрлог лица и ко су његови наследници, позива наследнике да дају наследне изјаве и доноси решење о наслеђивању. Суд који је поверио јавном бележнику да спроведе оставински поступак врши надзор над његовим радом и може му одузети поверени предмет ако јавни бележник одуговлачи поступак или незаконито поступа. Против оставинског решења које доноси јавни бележник незадовољна странка може се жалити исто као и против решења које доноси суд.

Суд може јавном бележнику да повери спровођење још неких ванпарничних поступака, од којих су најзначајнији:

- *њосџујак за уређење међа;*
- *њосџујак за уређење ујрављања и коришићења заједничке сџвари;*
- *њосџујак за деобу заједничких сџвари или имовине;*
- *њосџујак за обезбеђење доказа.*

Парнични суд може преко јавног бележника достављати поднеске (позив за рочиште, решење, пресуду) странкама и другим учесницима у поступку (сведоцима, вештацима).

Ефикасност оставинског поступка у Србији (где оставинске расправе спроводе основни судови) и у Хрватској (где оставинске расправе спроводе јавни бележници).

Година	Србија* (оставински суд)		
	Број примљених предмета	Број нерешених предмета	% нерешених предмета
2010.	110.756	43.876	39.61
2011.	109.360	37.440	34.23
2012.	116.352	36.058	30.99
Година	Хрватска** (нотар као повереник суда)		
	Број примљених предмета	Број нерешених предмета	% нерешених предмета
2010.	57.417	9.277	16.15
2011.	57.627	8.230	14.28
2012.	57.665	7.727	13.40

* Министарство правде и државне управе Републике Србије.

** Ранкица Бенц, „Достигнућа нотаријата у Хрватској“, Нотаријат и правна држава (ур. Е. Шарчевић),

Сарајево 2013, 14.

2.3.

Јавнобележнички депозит. Странке могу предати нотару на чување готов новац, хартије од вредности, списе, рукописе, уметничке предмете, накит, драгоцености и друге предмете чије депоновање није забрањено законом. Пошто прими предмет на чување јавни бележник ће депоненту издати *јавнобележничку њојиврду о дейозију*.

3. За које услуге грађани морају, а за које могу да се обрате јавном бележнику?

Увођење нотаријата не значи да судови и органи локалне самоуправе неће више моћи да грађанима пружају услуге које се тичу састављања исправа, овере потписа или овере преписа. У највећем броју случајева грађани ће моћи да бирају да ли ће се за одређену услугу обратити нотару, суду или органу општинске, односно градске управе.

Завешталац је потпуно слободан да одлучи да ли ће тестамент саставити код јавног бележника (*јавнобележнички њесџаменџ*), у суду (*судски њесџаменџ*), код адвоката (*алоџрафски њесџаменџ*) или ће то урадити сам тако што ће на листу хартије својеручно написати и потписати изјаву своје последње воље (*олоџрафски њесџаменџ*). Изјава о признању ванбрачног очинства може се дати пред јавним бележником, али и пред судом, центром за социјални рад, матичарем или у тестаменту. Када неком дајемо пуномоћје да подигне исправу коју смо оставили на чување у суду, имамо могућност да се определимо да ли ћемо потпис на том пуномоћју оверити у суду, општини или код јавног бележника. Исто важи и за оверу потписа на пуномоћју које се издаје ради давања наследне изјаве. Политичке странке које закључују

коалициони споразум ради заједничког учешћа на изборима могу потписе на том споразуму оверити код јавног бележника, у суду или у општини.

Међутим, постоје и одређени уговори за чије склапање грађани морају ићи код јавног бележника. Исправе о таквим уговорима не могу се састављати у суду или пред органима општинске управе. Закључење таквих уговора могуће је само код јавног бележника. Навешћемо најзначајније:

- *уговори о распродајању непокретности* (на пример: уговор о продаји стана, уговор којим се поклања стан, уговор о размени непокретности, уговор о хипотеци, уговор о закупу пословног простора);
- *уговор о доживотном издржавању;*
- *уговор о уступању и расподели имовине за животно;*
- *брачни уговор;*
- *споразум суружника о деоби њихове заједничке имовине.*

II. ГДЕ, КАДА И КОМЕ ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК ПРУЖА УСЛУГЕ?

1. Где јавни бележник пружа услуге?

Своју делатност јавни бележник обавља у јавнобележничкој канцеларији. Грађанин који жели да му јавни бележник сачини исправу или да му обави неку другу службену радњу, мора да оде у канцеларију јавног бележника. На згради у којој се налази његова канцеларија јавни бележник је дужан да истакне таблу на којој стоји „Јавни бележник” и његово име и презиме.

У неким ситуацијама је дозвољено да јавни бележник пружа услуге и изван своје канцеларије. Ако је странка лице са инвалидитетом, или лице које због старости или болести не може да дође у јавнобележничку канцеларију, нотар ће јој сачинити исправу у њеном стану, односно у болници у којој странка лежи. Лицима лишеним слободе нотар може сачинити исправу и у затворској установи.

Постоје и нотарске услуге које се из техничких разлога морају обављати изван јавнобележничке канцеларије. На пример, када нотара странка ангажује да овери записник са скупштине привредног друштва, он то не може да уради у својој канцеларији, већ мора да оде у зграду у којој се одржава

седница скупштине привредног друштва. Ако му суд повери да спроведе поступак за уређење међа, тај поступак нотар не може да води у јавнобележничкој канцеларији, већ мора заједно с геометром да изађе на терен.

Послове које обавља изван јавнобележничке канцеларије, јавни бележник сме да предузима само у границама свог *службеној седишта*. Службено седиште је општина или град за коју је неко лице именовано за јавног бележника. На пример, ако тешко оболело лице које лежи у Земунској болници жели да му јавни бележник сачини тестамент у згради болнице, за пружање такве услуге могу се ангажовати само они нотари који имају службено седиште у Земуну. Јавни бележници из Новог Београда или неке друге општине не могу прелазити на територију општине Земун ради пружања јавнобележничких услуга, и обрнуто.

2. Када јавни бележник пружа услуге?

Јавни бележник може грађанима да пружа услуге само док траје радно време. Актом министра правде прописује се када се отварају и када се затварају нотарске канцеларије.

3. Коме јавни бележник пружа услуге?

Јавни бележник је дужан да пружи правничку услугу сваком грађанину који му се обрати. Грађани имају скоро потпуну слободу да изаберу јавног бележника који ће им саставити уговор или тестамент, односно који ће им оверити потпис или узети ствар на чување.

Странка може саставити исправу и код јавног бележника на чијем службеном седишту нема пребивалиште. Студент чије је пребива-

лиште у Раковици може оверити препис сведочанства код јавног бележника у Сурчину. Завешталац који живи на Вождовцу, где поседује непокретности, може сачинити тестамент и код јавног бележника на Палилули. Накит и друге драгоцености странка може предати на чување било којем нотару у Републици Србији.

Међутим, постоје услуге које грађанима не може да пружи сваки јавни бележник. За састављање уговора којим располаже непокретном стварју странка се мора обратити нотару на чијем службеном седишту се та некретнина налази. На пример, ако странка жели да сачини уговор о продаји, уговор о поклону или уговор о закупу стана који се налази на Звездари, она за то мора да се обрати неком од јавних бележника који имају службено седиште на Звездари. Исто важи и онда када странка жели да свој стан стави под хипотеку.

4. Да ли је јавни бележник дужан да пружи услугу?

Приступ јавним бележницима је слободан. Ако грађанин затражи од јавног бележника да предузме неку службену радњу, он нема право да то одбије. На пример, ако се јавном бележнику обрати странка која жели да овери копију неке исправе, он нема право да је одбије зато што заузет вршењем неких других „исплативијих” нотарских услуга.

У неким ретким ситуацијама јавни бележник има право да одбије странку и да јој ускрати предузимање службене радње. Реч је о следећим случајевима:

а) када јавни бележник није надлежан за обављање неке службене радње, на пример, ако се продавац и купац обрате јавном бележнику

у Новом Саду да им сачини уговор о продаји куће у Суботици, новосадски јавни бележник ће одбити да пружи услугу, јер уговоре о продаји некретнина које се налазе у Суботици могу сачињавати само суботички јавни бележници;

б) када постоји разлог за *изузеће јавног бележника* – јавни бележник не може пружати услуге свом супружнику, односно најближим сродницима. На пример, ако се нотару обрати његов отац ради састављања тестамена, он ће морати да му ускрати предузимање те службене радње и да га упути на другог нотара;

в) када странка жели да у форми јавнобележничке исправе закључи неки забрањен уговор, на пример, ако се дванаестогодишњи дечак обрати јавном бележнику да му сачини уговор о продаји стана који је наследио од деде.

III. САСТАВЉАЊЕ НОТАРСКЕ ИСПРАВЕ

1. Предности састављања исправа код јавног бележника

Састављање јавнобележничких исправа, а посебно јавнобележничких записа, регулисано је веома строгим и прецизним правилима јавнобележничке струке. Та правила имају троструки циљ:

- а) *да обезбеде ауџентичносћ исправе*, што значи да се спречава фалсификовање исправе;
- б) *да обезбеде њој иуносћ и њачносћ исправе*, што значи да садржина исправе у свему мора да одражава вољу странке за коју се та исправа саставља;
- в) *да обезбеде њуноважносћ исправе*, што значи да исправа мора бити у складу са законом и другим прописима.

Велика предност јавног бележништва у односу на судове и органе управе састоји се у томе што су јавни бележници доступнији грађанима. Наиме, не постоји у свакој општини основни суд или судска јединица, али зато у свакој општини мора да постоји бар једна

јавнобележничка канцеларија. У општинама које су гушће насељене и у којима се обавља интензивнија привредна активност може се дозволити отварање више нотарских канцеларија, тако да на 25.000 становника буде по један нотар.

Колико су јавни бележници доступнији грађанима, најбоље показује пример Београда. На територији Града Београда тренутно постоји шест основних судова и једна судска јединица. На истој територији предвиђено је да се отворе 73 јавнобележничке канцеларије.

Број основних судова, судских јединица основних судова и јавнобележничких места на територији Града Београда.

Назив основног суда	Општине које обухвата основни суд *	Број јавнобележничких места на територији општине **	Укупан број јавнобележничких места на територији суда
Први основни суд у Београду	Врачар	3	21
	Звездара	6	
	Палилула	7	
	Савски венац	2	
	Стари град	3	
Други основни суд у Београду	Вождовац	7	23
	Гроцка	4	
	Раковица	5	
	Чукарица	7	
Трећи основни суд у Београду	Земун	7	18
	Нови Београд	9	
	Сурчин	2	
Основни суд у Лазаревцу	Лазаревац	3	3
Основни суд у Обреновцу	Обреновац	3	3
Основни суд у Младеновцу	Младеновац	3	5
	Барајево	1	
Судска јединица у Сопоту	Сопот	1	

* Члан 3. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава (Службени гласник РС, број 101/13).

** Правилник о привременом броју јавнобележничких места и службеним седиштима јавних бележника и јавнобележничким местима за која ће се расписати конкурс за првих 100 јавних бележника (Службени гласник РС, број 31/12).

Да би се остварили наведени циљеви, у поступку састављања исправе нотар је дужан да утврди идентитет странке, да је поучи о правним последицама састављања исправе и укаже јој на евентуалне незаконитости, као и да странку на поуздан начин у потпуности упозна са садржином исправе пре него што је она потпише.

2. Утврђивање идентитета

Да би закључила неки уговор у форми јавнобележничке исправе, странка мора да докаже свој идентитет. То је могуће учинити на два начина:

- а) *службеним документом* (личном картом, пасошем или возачом дозволом);
- б) *уз помоћ два сведока идентитетских.*

Сведоци идентитета морају бити пунолетни и писмени. Сведок идентитета не може бити лице које ради код јавног бележника, као ни лице које је са странком или јавним бележником у браку, односно у сродничком односу.

Сведок идентитета не може бити ни лице које из правног посла о којем се саставља исправа стиче неку корист. На пример, ако странка саставља тестамент код јавног бележника, сведок идентитета не може бити лице којем се нешто оставља у том тестаменту.

3. Поучавање странке

Јавни бележник је дужан да странкама објасни правне последице уговора који закључују у форми јавнобележничке исправе.

На пример, када старија жена и њена даља рођака дођу код нотара да закључе уговор о доживотном издржавању, нотар је дужан да им објасни да старичина деца не могу наследити предмете који су обухваћени уговором о доживотном издржавању.

Такође, јавни бележник мора да пази да ли уговор садржи нејасне или двосмислене одредбе које би могле да доведу до спора. Када уочи такву одредбу, јавни бележник ће странке упозорити на њу и помоћи им да пре него што ставе своје потписе на исправу о уговору, разјасне све спорне делове.

Јавни бележник мора да води и рачуна о томе да ли је уговор који странке закључују пуноважан. Ако странке желе да предузму радњу коју закон забрањује, или радњу која има за циљ изигравање закона или доношење штете трећем лицу, јавни бележник је дужан да одбије састављање исправе.

4. Потписивање исправе

Исправу коју је за странку сачинио нотар странка треба да потпише. Јавнобележничка исправа се потписује у складу са строгим правилима јавнобележничке процедуре. Та правила треба да обезбеде потпуност и тачност јавнобележничке исправе.

Пре него што странка потпише исправу, јавни бележник је дужан да је упозна са садржином исправе. Исправа мора бити прочитана странци у присуству јавног бележника. Након тога јавни бележник ће упитати странку да ли садржина исправе одговара њеној вољи. Када странка на то питање потврдно одговори, она се својеручно потписује на исправу, а иза потписа странке потписује се јавни бележник и отискује свој печат.

Ако се исправа састоји од више страница, свака страница се означава редним бројем. Нотар и странке дужни су да се потпишу на свакој страници. Све странице нотар је дужан да повеже јемствеником (тробојни канап за увезивање правних списа), чије ће крајеве на последњој страници причврстити печатним воском.

IV. ЈАВНИ БЕЛЕЖНИК И ЗАШТИТА ПОСЕБНИХ КАТЕГОРИЈА ГРАЂАНА

Док врше своју делатност јавни бележници морају посебно да воде рачуна о одређеним категоријама грађана. Српски Закон о јавном бележничтву предвиђа специјална правила по којима јавни бележници морају поступати да би се заштитили интереси: а) националних мањина, б) лица која не знају језик који је у службеној употреби; в) неписмених лица; г) лица са телесним недоследима, као и д) малолетних лица и лица од старатељством.

4.1. Јавни бележник и националне мањине

У општинама где је у службеној употреби поред српског језика и језик националне мањине, јавни бележник је дужан да, ако то странка захтева, састави исправу на језику и писму националне мањине. Тако у Суботици, где је у службеној употреби поред српског језика и мађарски језик, јавни бележник је дужан да на захтев странке уговор сачини на мађарском језику.

Да би неко лице било именовано за јавног бележника у општини у којој је у службеној употреби језик националне мањине, оно мора да зна поред српског језика и језик те националне мањине или да

закључи уговор о сталној сарадњи са судским преводиоцем за језик те националне мањине.

4.2. Јавни бележник и лица која не знају језик који је у службеној употреби

Јавни бележник је дужан да сачини исправу и лицу које не зна језик у службеној употреби (на пример, страном држављанину). У том случају, исправа се саставља на српском језику, а да би странка могла да се упозна са садржином исправе, јавни бележник ће ангажовати судског преводиоца, који ће јој у целости превести садржину исправе и доставити тај превод у писменој форми.

У одређеним ситуацијама јавни бележник може сачинити исправу на страном језику. Такво нешто је могуће само ако јавни бележник има својство судског преводиоца за страни језик на којем саставља исправу и ако је реч о исправу која је намењена употреби у иностранству (на пример, странка код српског јавног бележника жели да сачини пуномоћје на немачком језику које би послала адвокату у Немачкој).

4.3. Јавни бележник и неписмена лица

Ако је странка неписмена, у поступку састављања исправе морају учествовати и два сведока. Сведок може бити свако лице које је пунолетно, писмено, које није запослено код јавног бележника, које се не налази у породичној вези са странком или јавним бележником и које нема никакву корист од посла ради којег се саставља исправа.

Неписмену странку јавни бележник упознаје са садржином исправе тако што је гласно чита странци у присуству два сведока. Након тога, странка треба да изјави да је њена у воља потпуно

и тачно унета. Пошто да ту изјаву, странка на исправу ставља отисак прста. Иза тог отиска потписују се сведоци, а на крају се потписује јавни бележник и отискује свој службени печат.

4.4. Јавни бележник и лица са инвалидитетом

Ако је странка gluвa, нема или слепа, у састављању исправе треба да учествује и сведок. Поред сведока, јавни бележник ће морати да обезбеди и присуство судског вештака када су телесни недостаци странке такви да је спречавају да комуницира с јавним бележником на уобичајен начин.

4.5. Јавни бележник и малолетна лица

Приликом састављања исправа, јавни бележник посебно води рачуна о интересима малолетника и лица која се налазе под старатељством. Родитељ који хоће да располаже имовином свог детета (на пример, да прода непокретност коју је дете наследило) мора приложити јавном бележнику доказе о томе да има родитељско право, као и решење Центра за социјални рад којим се дозвољава таква трансакција.

ПРОГРАМ ЗА ПРАВНЕ И ПРАВОСУДНЕ РЕФОРМЕ

Програм подршке правним и правосудним реформама у Републици Србији *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH* ослања се на преко десет година богатог искуства у области правних и правосудних реформи у Републици Србији и широм Југоисточне Европе. Билатерални Пројекат за правну реформу, који финансира немачка влада, покренут је 2011. године и у међувремену се 2014. године проширио у Програм за правне и правосудне реформе, који кофинансира Европска унија. Канцеларија за европске интегра-

ције Владе Републике Србије и Министарство правде Републике Србије су главни партнери и корисници Програма за правне и правосудне реформе.

Програм обухвата три основне области: правне и правосудне реформе, реформу јавне управе и пружа помоћ Србији у процесу придруживања ЕУ.

Да би Република Србија могла да се одвоји од прошлости и постигне економску и друштвену стабилност, од пресудног је значаја да обезбеди и стабилизује свој правни систем и успостави снажну владавину права. Док се то не оствари, Република Србија

неће бити у могућности да привуче онакав ниво инвестиција каквав јој је потребан за економски опоравак и раст.

Правна и правосудна реформа подразумева шире оквире од просте израде новог законодавства: подједнако је пресудно значајно и да то законодавство може делотворно да се спроводи и да јавност о њему буде информисана и едукована. Стога је Програм осмишљен тако да се састоји од три стуба: законодавног процеса, имплементације

и популаризације. У том смислу, правна реформа је попут треношца: уколико се уклони једна нога, цео треножац се распада. Заједнички, та три ослоња чине стабилну потпору за владавину права и добру управу у Републици Србији. Осим тога, Програм пружа подршку Републици Србији у процесу преговора са Европском унијом, посебно у поглављима 23 и 24.

За више информација о Програму, посетите www.pravnareforma.rs

Sprovedeno od strane:

The project is co-funded by the European Union

